

Tätortsnära friluftsliv i Nordmalings kommun

Bakgrund

Nordmalings kommun har som målsättning att skapa en attraktiv boendemiljö och att främja invånarnas folkhälsa. Det finns idag flera tätortsnära fritids- och motionsområden som nyttjas frekvent men som med stor sannolikhet skulle kunna vara till gagn för flera. Projektet har därför fokuserat på hur områdena används idag och vilka behov som finns, samt vad som skulle kunna få fler personer att vistas i naturen.

Metod

Kartläggningen har gjorts i två delar:

- 1) Offentliga dialogmöten i fält. Dessa har arrangerats på kvällstid på tre platser; Skjutbaneberget i centrala Nordmaling (19 maj), Manhemsborg i Rundvik (24 maj) samt i Floxen, Olofsfors (15 juni). Information om träffarna spreds via Nordmalings kommuns hemsida och Facebooksida. Riktade inbjudningar gjordes också till föreningar och enskilda personer med särskilt intresse för rörelse och friluftsliv. Totalt medverkade åtta personer vid dessa tre tillfällen. Ett särskilt dialogmöte anordnades med elever ur årskurs 2 och 3 från Levar skola. Det genomfördes den 15 juni under dagtid då barnen var på fritids. En fritidsledare deltog.
- 2) Webbenkät som delats via Nordmalings kommuns Facebooksida och hemsida. Totalt har 65 personer svarat på enkäten.

Resultat av dialogmöten

För att dokumentera dialogsamtalen fördes protokoll med inspiration hämtad från Naturvårdsverkets vägledning för att kartlägga naturområden. Samtalen utgick från ett antal givna frågeställningar som diskuterades med deltagarna (se bilaga). I samtalen fick deltagarna vika de olika frågeställningarna utifrån låg/litet/dåligt, måttligt, hög/mycket/bra.

Sammanfattning: Skjutbaneberget, Nordmaling

Området används frekvent av både skolan, orienteringsklubbar och privatpersoner. Åldersspannet sträcker sig från 0 år (föräldrar som går med barnvagn) till 90 år (äldsta aktiva orienteraren). De medverkande var mycket positiva till området och betraktar det som en del av sin vardagsmiljö i centrala Nordmaling. Gruppen var enig om att belysningen och framkomligheten längs spåret är god.

Under mötet framkom konkreta idéer som direkt skulle underlätta vistelsen på Skjutbaneberget och öka tillgängligheten för fler:

- Skylta upp slingan med avståndsangivelser, åkriktning för skidor och tydliga markeringar vid korsande stigar. Området saknar idag helt skyltning vilket skapar osäkerhet om vägval och avstånd.
- Sätt upp betongsuggor eller andra hinder för att inte A-traktorer ska köra på spåren.
- Skapa ett "ute-omklädningsrum" med sittbänk och plats för att kunna hänga upp kläder för skidåkare på väg till och från spåret.

- Placera ut en sittbänk på första berget när man kommer från ÅVC-hållet. Där eldas idag direkt på berget. Anlägg sittplatser och grillring för ökad trivsel och tryggare miljö.
- Anlägg tydlig entré in i området från Levar med utegym samt grillplats med bord och bänkar.
- En utbyggnad av 5-kilometersspåret och flera kortare slingor skulle göra området mer intressant för skidåkare och vandrare.
- Viktigt att röjning sker regelbundet innan snön faller för att kunna hålla maximal spårbredd med pistmaskinen.
- Potential: Äventyrsstig för barn och viloplatser för äldre.
- Potential: Gåbingo för äldre daglediga, arrangerat av studieförbund, kommunal dagverksamhet eller föreningar.

Sammanfattning: Manhemsborg, Rundvik

Området har på senare tid blivit mycket populärt bland mountainbikecyklister. Lögdeås populära MTB-klubb håller regelbundet träningar i området. Vintertid nyttjas det av Umeå brukshundsklubb. Belysning, underlag och parkering är tillfredsställande, enligt deltagarna på dialogträffen.

Följande idéer framkom som ytterligare skulle öka attraktiviteten och kanske få fler att ge sig ut:

- Tydligare skyltning för de olika sträckorna. Hänvisningspilar och avståndsskyltar.
- Fler cykelleder.
- Konstsnö för att säkra skidsäsongen.
- Utegym.
- Pumptrack på grusplanen.
- Röjning och skyltning till naturberg för klättring.

Sammanfattning: Floxen, Olofsfors

Floxen är det mest frekvent använda av de tätortsnära naturområdena i Nordmalings kommun. Marken ägs av SCA och de är positivt inställda till områdets popularitet och eventuella utveckling. Området nyttjas också av Vapstens sameby som renbete under vintern. Samebyns talesperson är positiv till friluftslivet i området men vill påminna om rennäringens behov inför eventuella förändringar i området. Det är av yttersta vikt att det görs i samråd med samebyn så att inte intressena krockar.

De flesta besökare tar sig hit med bil från Nordmalings centrum, en sträcka på cirka fyra kilometer. Det finns en stor mängd stigar att springa och promenera på under barmarkssäsong och vintertid finns tydligt markerade skoterleder.

För att öka tillgängligheten till Floxens motions- och friluftsområden föreslås några enkla åtgärder:

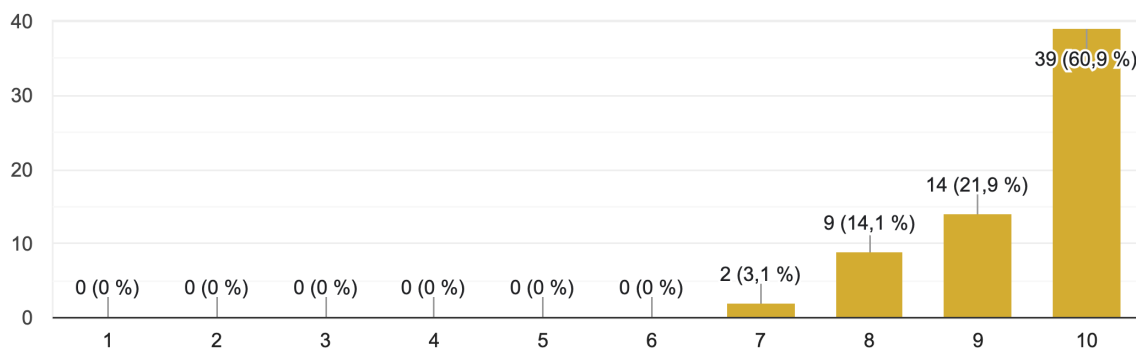
- Uppskyltning av hela området. Det är idag mycket eftersatt.
- Grillplatser och viloplatser.
- Informationsskyltar med natur- och djurkunskap, inte minst om samisk tradition i området.

Resultat av webbenkät

Sammantaget har 65 svar registrerats. Alla 65 personer har dock inte lämnat svar på samtliga frågor. Svaren har tagits emot mellan 18 maj och 7 augusti. Här redovisas först staplar, diagram och fritextsvar, därefter följer ett sammanfattande resonemang om webbenkäten.

Vad är din inställning till att vistas i naturen i allmänhet? Markera på en skala 1–10.

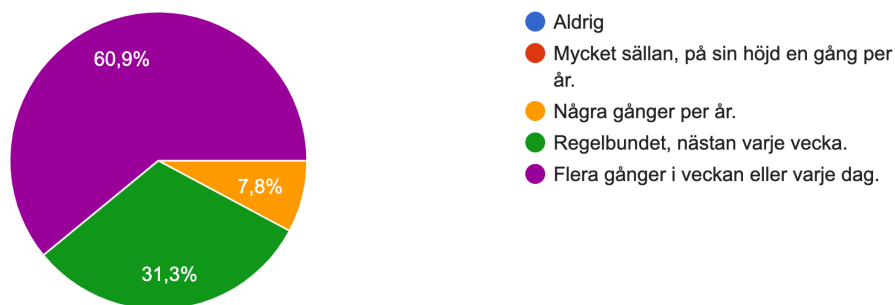
64 svar

Definitionen av skalan: 1 = helt ointresserad, 10 = det bästa jag vet.

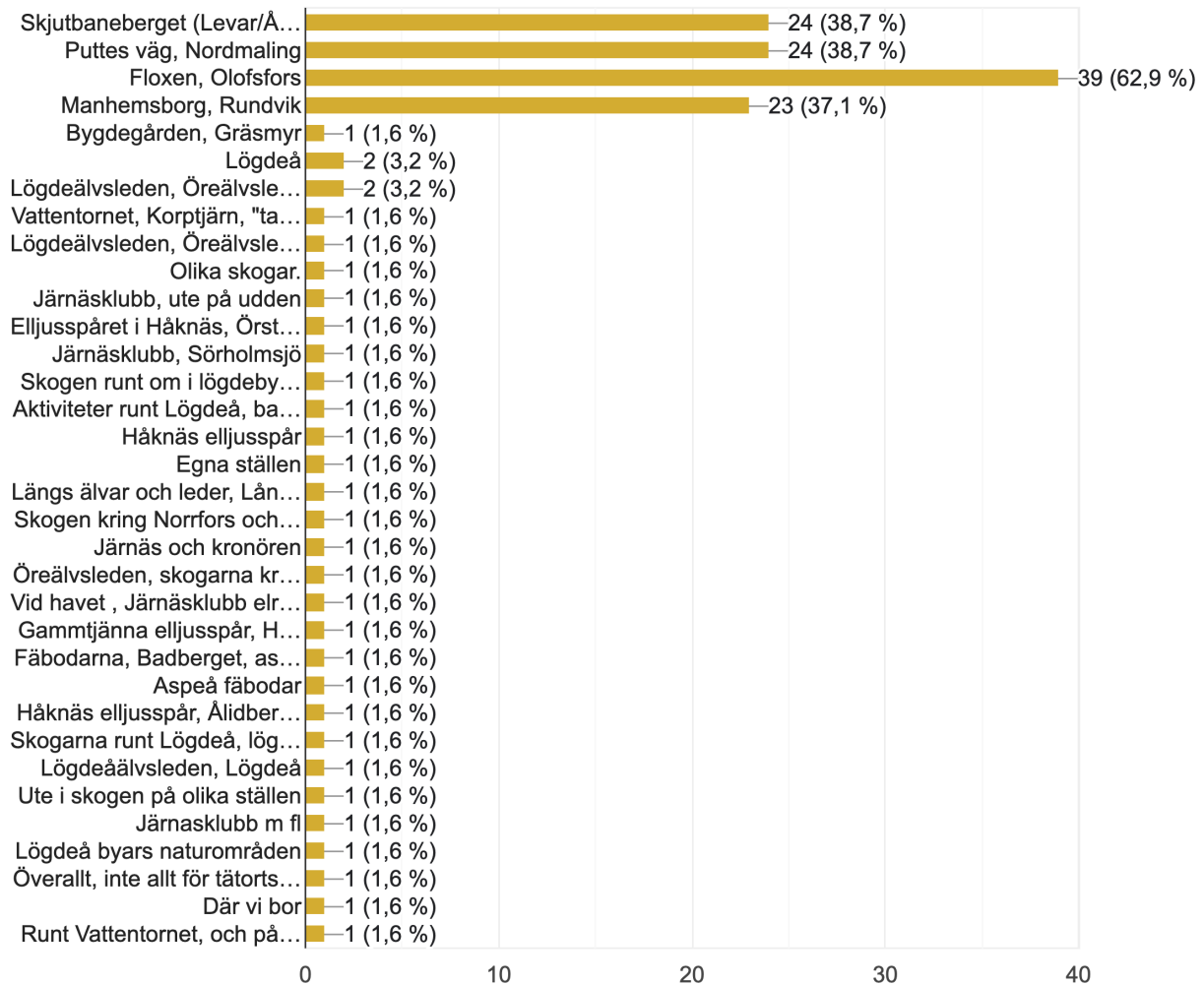
Hur ofta vistas du i natur- eller friluftsområden?

64 svar

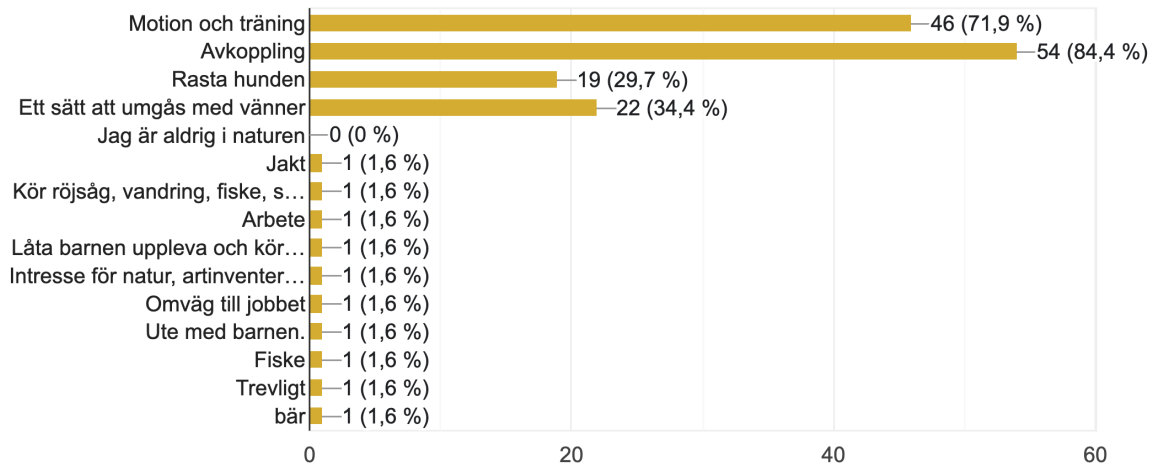
Vilka områden inom Nordmalings kommun brukar du besöka om du vill vara i naturen?

62 svar

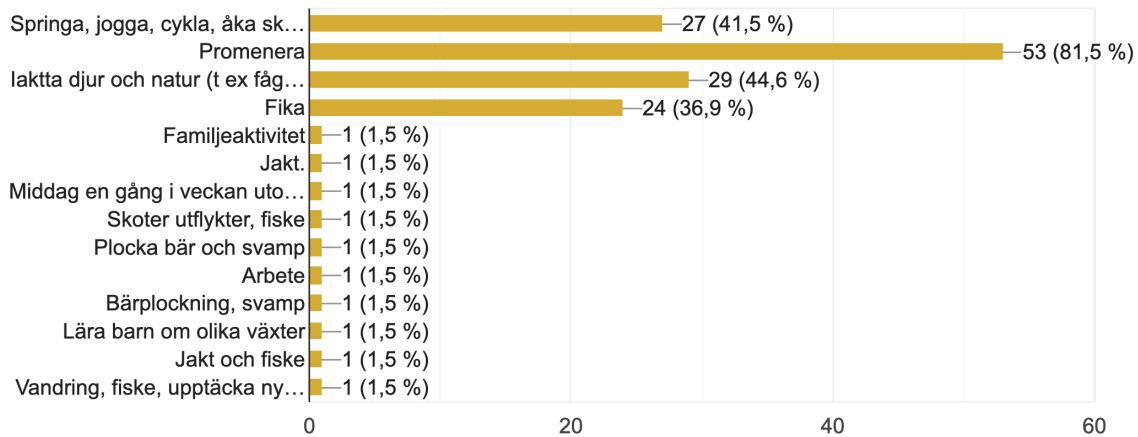
Vad är främsta anledningen till att du vistas i natur- och friluftsområden?

64 svar

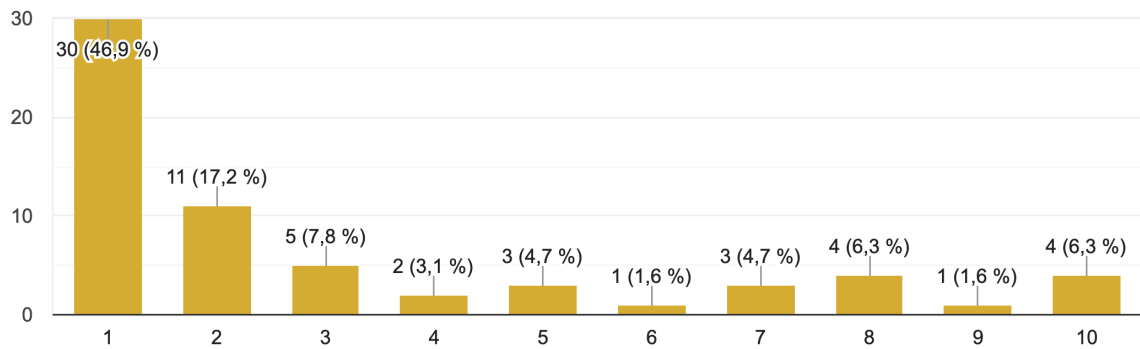
Vad är din huvudsakliga aktivitet (som du lägger mest tid på) när du är i naturen eller i ett friluftsområde?

65 svar

I vilken grad känner du dig trygg/otrygg när du vistas i naturen eller i ett friluftsområde?

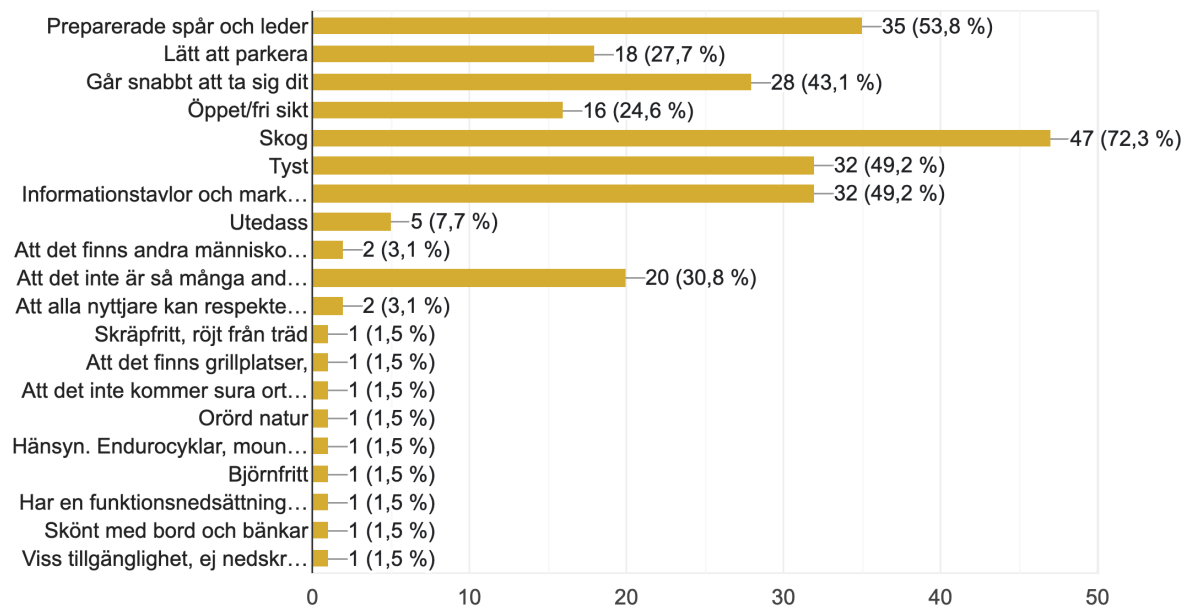
64 svar

Definitionen av skalan: 1 = helt trygg. 10 = otrygg.

Vad av följande är viktigt för dig när du besöker ett natur- eller friluftsområde?

65 svar

Vad skulle få dig att vistas mer i naturen och i friluftsområdena? Skriv fritt!

39 svar

Fler o bättre leder för mtb, löpning o äventyr. Bättre samlad info om vad som finns i Nordmaling.

Leder för Mtb cykling

Utsiktsplatser eller speciella mål som lyfts

Mindre nedskräpning med lösningen fler soptunnor

Väl underhållna leder som är tydligt skyltade, rastplatser, att det hålls rent och inte skräpas ned

Förslag på utflyktsmål där det inte krävs att man behöver gå så långt p.g.a små barn.

Jag är egentligen nöjd, jag tycker nordmaling som kommun är kanon med nära till många olika aktiviteter och besöksmål. Rent generellt antar jag att folk skulle gilla: Mer tips om olika besöksmål, olika intressegrupper som anordnae aktiviteter i naturen som är av intresse, t.ex. naturskyddaföreningen artkännedom.

Preparerade cykelbara leder

Mer tid

Bättre anslutning till spår från vårt bostadsområde. (Sibirien) Torrare stiganslutning.

Återigen hänsyn. Det är inte kul att hoppa åt sidan i djupsnö/blötmyr när endurocyklar vrålar förbi eller fyrhjulingar kräver snabba sidohopp. Inte kul heller när man stöter på jägare invid motionsspår när man plockar bär/svamp. Borde vara enkelt att meddela på digitala anslagstavlor var man tänker jaga. Vissa områden undviker jag där folk brukar slänga rester från städning av frysen som sedan dras omkring av fåglar och andra djur.

Information om vad som finns och kanske ledda vandringar

Om det fanns mer natur kvar, men sorgligt nog så är det snart bara kalhyggen kvar.

Fina rastplatser, upprustade gapaskjul.

Markerade leder som underhålls

Bättre spår och leder i anslutning till havet och bad typ lögdeälvens utflöde till havet

Med tanke på antalet stigcyklister i Nordmaling och förutsättningarna som finns så är det underligt att kommunen inte gör mer för att preppa leder, märka upp och kommunicera ut vilken fin skogscyklning vi skulle kunna ha

Om det fanns fler ställen vid havet nära centrala Nordmaling att ta sig till med cykel och enkla sittplatser. Levarsjön kan man göra flera ställen runt sjön att sitta vid och grilla.

Mer tätortsnära leder i skogsmark

Mindre björntäthet

Att det är lätt-tillgängligt

Tipspromenader

Lättillgängliga kartor på våra leder utflyktsmål

Bra natur upplevelse.

Tips om ställen

Mera stugor eller vindskydd så man kan grilla korv

Att det inte bara är i Nordmalings tätort som det anläggs preparerade gångvägar i skogsområden (Puttes väg och Skjutbaneberget) utan även att flertalet övriga delar av kommunens orter prioriteras för att slippa ta bilen för att komma åt friluftsområden med preparerade leder.

Fler mindre leder och stigar som uppmuntrar till utforskning av områdena

Fint vädret

Prioritera mer fritid.

handicapanpassat på lämpliga ställen.

Behöver inte leder, men visst vore det bra med mer information och tips

Vistas redan mycket i naturen.

Möjlighet att kunna grilla och sitta och avnjuta naturen, på lämpliga ställen.
aktiviteter/sevärdheter för barnen

Att det finns bra skyltat och bra med information om var man kan gå, hur man ska gå osv.

Preparera skidspår regelbundet. Snöar det? Ja då måste man preparera varje dag om man vill hålla kvalitet på spåren och få folk att åka. Arrangemang likt motionsserie i Bjurholm eller Rundvik bidrar till engagemang och folkhälsa. Varför inte sätta ut Naturpasset i tätortsnära miljö?

Mer bättre markerade stigar. Och min egna tid.

Något annat du vill framföra som rör Nordmalings tätortsnära natur- och friluftsliv?

18 svar

Vi har en fantastisk natur, utveckla skärgårdsmiljön för kajakpaddling o långfärdsskridskor.

Gapaskjulet i Floxen nere vid leduån skulle behöva fräschas upp. Jättefin plats, men skjul och rastplats i dåligt skick. Gammalt byggmaterial från tidigare skjul ligger fortfarande kvar. Lögdeälvsleden måste underhållas bättre

Trevligare parkområden med blommor och sittbänkar

Göra trevliga badplatser nära Nordmaling.

Att det är så fint och välordnat

Nordmaling har fantastisk natur, det borde marknadsföras mer

Saknar rullskidbana. Önskar även att det fanns ett milspår för längdskidor

Att det är ett bra initiativ att ta tillvara på den fina natur vi har!

Vi bör marknadsföra vår natur i kommunen bättre.

Nordmalings naturguide och fälthandbok borde uppdateras, man borde ta in tips från lokalbor i olika byar för fler utflyktsmål.

I exempelvis Rundvik och Lögdeå finns oändliga möjligheter att anlägga preparerade leder i direkt anslutning till både skog och vatten utöver de kuperade terrängområden som redan finns, förutsatt att markägaren ger sitt tillstånd. Även vintertid finns möjlighet till fina preparerade leder över is och i skog för att kommunmedborgarna i detta område ska få tillgänglighet till natursköna rekreationsområden.

Saknar vid den senaste badstrand bänkar Ofta papperskorgar och gärna fler grillplatser det var ett bra initiativ

Att kommunen på olika sätt kan hjälpa engagerade föreningar och upprätthålla bra information kring vad som finns.

Stora möjligheter!

Att ha bord, bänkar och grillring vid ställena så man själv kan ta med sig mat/fika. Det är inte trivsamt med restauranger och fik vid kajer och friluftsområden, sådant förstör känslan och friden. Det behövs lugna och fridfulla ställen att vistas på utan att behöva ha krögare i nacken.

Jag tror det är mycket viktigt att det finns skog, stigar nära på cykelavstånd från samhällen (Rundvik, Nordmaling) röj opp stigar och pulkabacken vid vattentornet årligen i Nordmaling. Det finns ju bord där. Markera alla stigar som finns i Floxen, gör skyltar, tavla och gärna nån

bänk då man gått halvvägs. Skylt med pil till vindskydd vid ån nära parkeringsplatsen. Detta för att locka ut fler i skogen som inte brukar va ut.

Avslutande analys

Inställningen till att vistas i naturen är mycket positiv hos gruppen som har svarat på webbenkäten. Det kan förstås ha sin förklaring i att de som är intresserade av friluftsliv i högre grad har känt sig manade att svara på undersökningen. På fråga om hur ofta man vistas i naturen så har över 90% svarat att de är i naturen i stort sett dagligen eller i alla fall regelbundet. Om det representerar ett genomsnitt av befolkningen i stort svarar inte undersökningen på, men i analysen tar vi med oss att svaren – och idéerna i fritextsvaren – kommer från personer som är vana vid natur- och friluftsliv. Om frågorna hade ställts till personer som inte är vana vid naturvistelser så hade svaren kanske blivit annorlunda.

De svarande anger att de i första hand är ute för att få avkoppling (84%) och därefter motion och träning med pulshöjande aktiviteter (71,9%). För flera är det också ett sätt att umgås med vänner (34,4%).

För att natur och friluftsliv ska komma fler till del och bidra till stärkt folkhälsa är frågan om trygghet/otrygghet viktig. Här svarar nästan hälften att de känner sig helt trygga (46,9%). Den här frågan är den som har störst spridning bland svarsalternativen. 20,5 % har placerat sitt svar någonstans mellan 5 och 10 på skalan vilket betyder att de i olika grad känner sig otrygga. Vi ska då ha i åtanke att svaren kommer från en grupp som har stor vana av att vara i naturen. Det här är förstås en stor utmaning att hantera. Kan otryggheten vara en faktor som gör att andra personer inte alls tar del av de tätortsnära naturområdena? Här kan en fördjupad undersökning som specifikt vänder sig till personer som *inte* vistas i naturen regelbundet vara till hjälp. Oavsett så är insatser som skapar ökad trygghet en mycket viktig åtgärd för att människor ska vilja vara utomhus.

Nordmalings kommun har goda förutsättningar att med relativt enkla medel underlätta och bidra till invånarnas nyttjande av tätortsnära friluftsliv. Det som återkommer i kartläggningen är behov av:

- Skyltning av leder och spår
- Röjning och underhåll av stigar och leder
- Informationstavlor
- Viloplatser/grillplatser/utsiktsplatser
- Satsning på cykling (leder, kartor)

Dialogmöte om tätortsnära natur- och friluftsliv i Nordmalings kommun

	LÅG/LITET/DÅLIGT	MÅTTLIG	HÖG/MYCKET/BRA
Brukarfrekvens			
Turister/besökare			
Upplevelsekvalitet (vacker natur, utsikt, kulturhistoriska objekt)			
Symbolvärde			
Lämplighet (olika sort aktiviteter, svårt att hitta ersättningsplats)			
Tillrättalagt (belysning, underlag, information, parkering m m)			
Storlek/omgivning/form			

Dialogmöte om tätortsnära natur- och friluftsliv i Nordmalings kommun

Kunskapsvärde			
Ljudmiljö	Dålig >55dBA	Måttlig >45dBA	Bra <40 dBA
Ingrepp/störning (vägar, bebyggelse, buller)			
Tillgänglighet för olika brukarter			
Framkomlighet (lätt eller svårt att röra sig i området)			
Områdets känslighet			
Potential			